

**JUDECĂTORIA HÎNCEȘTI
(SEDIUL IALOVENI)**

Republica Moldova, or. Ialoveni, str. Prieteniei, 4
Email: jhn@justice.md; jia@justice.md; Tel.: /+373 268/ 22 163
www.instante.justice.md

**Curtea Constituțională,
Mun. Chișinău, str. Al. Lăpușeanu, nr. 28**

Prin prezenta, Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni, remite în adresa Dvs, spre examinare sesizarea, înaintată de avocatul Ivan Ungurean, în vederea verificării constituționalității art.350 din Codul de procedură penală a Republicii Moldova, depusă în cadrul cauzei penale de învinuire a lui Lunca Ion Alexandru și Țonu Daniel Emilian, de comiterea infracțiunii prevăzute de art.152 alin.(2) lit.e) Cod penal al Republicii Moldova.

Anexă: Încheierea Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni pe 03 file.

Cererea pe 08 file.

Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate pe 10 file.

Rechizitoriul cauzei penale de învinuire a lui Lunca Ion Alexandru pe 15 file.

**Judecătorul, Judecătoriei Hîncești
sediul Ialoveni,**

Bubuioc Svetlana

S E S I Z A R E
privind excepția de neconstituționalitate referitor la

articolul 350 din Codul de procedură penală, ce ține de omisiunea legislatorului de a reglementa o procedură, stabili condițiile și criteriile juridice clare în care procesul penal poate fi încetat în ședință preliminară, precum și dacă aceasta este o consecință juridică a voinței inculpatului și/sau a constatării de către instanța de judecată

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

Persoane fizice

1. Nume, Prenume: **Țonu Daniel**

2. Nume, Prenume: **Lunca Ion**

5. Reprezentant: **Avocat – Ivan UNGUREAN,**

Instanța de judecată

1. Denumirea instanței de judecată/sediu: **Judecătoria Hîncești (sediul Ialoveni)**

2. Judecător/complet de judecată: **Svetlana BUBUIOC**

3. Adresa instanței de judecată: **str. Prieteniei 4, or. Ialoveni, Republica Moldova**

4. Telefonul și e-mail-ul instanței de judecată: **(+373 268) 2-21-63, 2-21-63, jia@justice.md.**

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecății instanței de drept comun

La 21 martie 2022, prin plîngerea sa, Victor Panfil a sesizat organul de urmărire penală al Ministerului Afacerilor Interne despre încălcările legislației în vigoare și existența elementelor constitutive ale infracțiunii (Vol. I, f.d. 28 și 31).

La data de 21 martie 2022, Victor Panfil este audiat în calitate de victimă.

La data de 17 martie 2022, Daniel Țonu este audiat în calitate de victimă.

La data de 17 martie 2022, Ion Lunca este audiat în calitate de martor.

La data de 21 martie 2022, Victor Panfil este audiat în calitate de contravenient.

Chiar dacă Victor Panfil a fost găsit vinovat de comiterea faptelor asupra lui Daniel Țonu, organele de stat au preferat doar să întocmească proces-verbal cu privire la contravenție Seria nr. MAI 05428683 pe numele lui Victor Panfil.

Cu toate acestea, prin ordonanța din 28 iunie 2022 se pornește urmărirea penală în baza elementelor infracțiunii prevăzute de art. 152 alin. (2) lit. e) din Codul Penal (Vol. I, f.d. 22).

La 05 august 2022 (Vol. I, f.d. 97) și respectiv 02 septembrie 2022 (Vol. I, f.d. 115), prin ordonanță se recunoaște în calitate de bănuît Daniel Țonu și Ion Lunca.

Prin ordonanța procurorului din 03 noiembrie 2022, și respectiv, 30 noiembrie 2022, Daniel Țonu și Ion Lunca sunt puși sub învinuire incriminându-i-se săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 152 alin. (2) lit. c) din CP.

Cauza penală în privința lui Daniel Țonu și Ion Lunca a fost expediată în instanța de judecată incriminându-i-se săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 152 alin. (2) lit. c) din CP.

În cadrul ședinței de judecată, în temeiul articolului 350 din Codul de procedură penală (în continuarea - CPP), Daniel Țonu și Ion Lunca și apărătorul lor, Ivan Ungurean au depus cererii referitor la încetarea procesului penal în ședința preliminară.

Partea acuzării a solicitat respingerea cererilor referitor la încetarea procesului penal în ședința preliminară, deoarece instanța de judecată în temeiul articolului 350 din CPP, fiind limitată în competență, nu poate înceta procesul penal în ședința preliminară, decât de a se expune pe marginea acestora odată cu fondul cauzei.

Prin urmare, instanța de judecată trebuie să se pronunțe *inter alia* pe marginea cererilor referitor la încetarea procesului penal în ședința preliminară, evident însă fără a exista o procedură, stabili condițiile și criteriile juridice clare în care procesul penal poate fi încetat în ședința preliminară.

C. Obiectul sesizării

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare:

articolul 350 din Codul de procedură penală, ce ține de omisiunea legislatorului de a reglementa o procedură, stabili condițiile și criteriile juridice clare în care procesul penal poate fi încetat în ședință preliminară, precum și dacă aceasta este o consecință juridică a voinței inculpatului și/sau a constatării de către instanța de judecată

în raport cu prevederile articolului 20, 23 și 26 din Constituția Republicii Moldova.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

Potrivit articolului 135 alin. (1) lit. a) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională (*în continuare -Curtea*) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Hotărârea Curții Constituționale nr. 15 din 06 mai 1997 (§§ 3.3 și 3.4) prevede faptul că excepția de neconstituționalitate exprimă o legătură organică, logică între problema de constituționalitate și fondul litigiului principal. Ea poate fi invocată ca incident din inițiativa părților sau din oficiu de către instanța de judecată. Elementele principale ale excepției de neconstituționalitate sunt necesitatea efectuării unui control de neconstituționalitate, existența raportului triumfiular între partea aflată în proces, ale cărei drepturi sau interese au fost eventual lezate printr-o normă neconstituțională, instanța de judecată, în fața căreia se invocă neconstituționalitatea, și Curtea, chemată să soluționeze excepția de neconstituționalitate și obiectul excepției de neconstituționalitate (care este mai larg, incluzând nu numai legile, ci și alte acte normative).

Sintagma „*excepția de neconstituționalitate*”, în sensul dispoziției articolului 135 alin. (1) lit. g) din Constituție, poate fi interpretată ca o procedură de inițiere de către instanțele ordinare de judecată, la inițiativa părților sau din oficiu, a controlului conformității unei legi sau altui act normativ în întregul său ori, în majoritatea cazurilor, parțial cu normele constituționale.

Având la baza rațiunea și esența instituției „*excepției de neconstituționalitate*”, dreptul de a ridica excepția aparține tuturor instanțelor judecătorești, respectiv judecătorilor din cadrul acestora, care trebuie să dispună de suficientă putere și să fie în măsură a și-o exercita în vederea îndeplinirii atribuțiilor (*HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, §§ 95 și 98*).

Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016 (§ 81-83) statuează faptul că suspendarea procesului până la soluționarea de către Curtea Constituțională a excepției de neconstituționalitate este necesară pentru a exclude aplicarea normelor contrare Constituției la soluționarea unei cauze. Curtea reține că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;

- excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică faptul că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;
- prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;
- nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Curtea menționează că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții, decât doar în condițiile prevăzute mai sus.

Accesul cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională conferă eficiență dreptului de acces liber la justiție și dreptului la apărare. Refuzul nemotivat de ridicare a excepțiilor de neconstituționalitate, precum și lipsa remedierii de contestare separată a acestui refuz, îngreșează drepturile fundamentale și, în ansamblu, dreptul la un proces echitabil.

În aceste circumstanțe, în cauza vizată, s-au depus cereri, în temeiul articolului 350 din CPP, referitor la încetarea procesului penal în ședința preliminară.

În același timp, excepția de neconstituționalitate este ridicată de către o parte din proces, și anume, inculpații, Daniel Țonu și Ion Lunca în comun cu reprezentantul acestora, partea apărării, Ivan Ungurean, drepturile și interesele lui Daniel Țonu și Ion Lunca sunt afectate prin omisiunea legislatorului de a reglementa o procedură, stabili condițiile și criteriile juridice clare în care procesul penal poate fi încetat în ședință preliminară, precum și dacă aceasta este o consecință juridică a voinței inculpatului și/sau a constatării de către instanța de judecată, un instrument juridic aplicabil speței.

O hotărâre anterioară a Curții referitor la *articolul 350 din Codul de procedură penală, ce ține de omisiunea legislatorului de a reglementa o procedură, stabili condițiile și criteriile juridice clare în care procesul penal poate fi încetat în ședință preliminară, precum și dacă aceasta este o consecință juridică a voinței inculpatului și/sau a constatării de către instanța de judecată*, nu există.

Constituția Republicii Moldova

Articolul 20

Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nicio lege nu poate îngreși accesul la justiție.”.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște

drepturile și îndatoririle

„(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”.

Articolul 26

Dreptul la apărare

„(1) Dreptul la apărare este garantat.

(2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.”.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului (*în continuare - Convenție*)

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

„1. Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

3. Orice acuzat are, mai ales, dreptul :

a. să fie informat, în termenul cel mai scurt, într-o limbă pe care o înțelege și în mod amănunțit, despre natura și cauza acuzației aduse împotriva sa;

b. să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale;

c. să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el și, dacă nu dispune de mijloacele necesare remunerării unui apărător, să poată fi asistat gratuit de un avocat din oficiu, atunci când interesele justiției o cer;

d. să audieze sau să solicite audierea martorilor acuzării și să obțină citarea și audierea martorilor apărării în aceleași condiții ca și martorii acuzării;

e. să fie asistat gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere.”.

Articolul 20 din Constituție, care reglementează dreptul de acces liber la justiție, își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 § 1 din Convenție (DCC nr. 90 din 15 iunie 2021, § 25), iar articolul 26 din Constituție, care garantează în mod distinct dreptul la apărare, își găsește corespondența în articolul 6 § 3 din Convenție. Astfel, garanțiile stabilite de articolul 26 de Constituție reprezintă aspecte precise ale dreptului la un proces echitabil prevăzute de articolul 20 din Constituție și articolul 6 § 1 din Convenție (a se vedea DCC nr. 54 din 4 iunie 2024, §§ 25 și 26).

Mai mult, articolul 20 din Constituție are același câmp de aplicare ca dreptul la un proces echitabil garantat de Convenție (HCC nr. 2 din 23 ianuarie 2020, §28).

Condiția din articolul 6 § 1 din Convenție, potrivit căreia cauzele trebuie examinate în mod echitabil, trebuie înțeleasă în sensul asigurării respectării principiilor fundamentale ale procesului judiciar, i.e. a principiului contradictorialității și a dreptului la apărare, ambele instituind egalitatea deplină a părților în proces (DCC nr. 162 din 29 decembrie 2020, § 28). Acest drept presupune, inter alia, participarea la proceduri sumare, acceptarea și participarea efectivă la un proces penal simplificat a persoanelor ale căror drepturi sau interese legitime pot fi afectate, iar instanța de judecată trebuie să poată să examineze și să soluționeze efectiv aceste solicitări în cadrul acestor proceduri penale.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare – Curtea Europeană) reiterează că nici litera, nici spiritul articolului 6 al Convenției nu împiedică o persoană să renunțe prin propria voință, în mod expres sau tacit, la garanțiile unui proces echitabil în cadrul unor proceduri penale sumare și simplificate (a se vedea cauza *Kwiatkowska c. Italiei*, Hotărârea din 30 noiembrie 2000). Nu este nevoie să fie explicită, dar trebuie să fie voluntară, conștientă și informată. Înainte de a se putea considera că un acuzat a renunțat implicit, prin comportamentul său, la un drept important sau un set de garanții prevăzute la articolul 6, trebuie să se stabilească faptul că acesta ar fi putut să prevadă în mod rezonabil consecințele comportamentului său (cauza *Murtazaliyeva c. Rusiei*, Hotărârea din 18 decembrie 2018, § 117).

Curtea, prin hotărârea nr. 12 din 6 aprilie 2021 (§35) a subliniat faptul că în jurisprudența sa, omisiunea legislativă poate constitui obiect de examinare al Curții Constituționale dacă prin aceasta este afectat un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 17 din 19 mai 2016, § 71; DCC nr. 28 din 12 martie 2020, § 24; DCC nr. 123 din 22 octombrie 2020, §26; DCC nr. 162 din 29 decembrie 2020, § 23).

Prin hotărârea sa nr. 21 din 22 iulie 2016 (§§ 52-54), Curtea Constituțională a subliniat faptul că unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept îl constituie principiul legalității. Preeminența dreptului se asigură prin întreg sistemul de drept, inclusiv prin normele procesual-penale, acestea caracterizându-se prin anumite trăsături proprii, distinctive în raport cu alte categorii de norme, care se diferențiază între ele prin caracterul și structura lor, prin sfera de incidență. Astfel, legea constituie un ansamblu de reguli juridice, formulate într-o manieră clară, concisă și precisă, iar calitatea legii constituie o condiție vitală pentru menținerea securității raporturilor juridice și ordonarea eficientă a relațiilor sociale.

Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept, care, aparent, descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma, care nu corespunde criteriilor clarității, este contrară articolului 23 din Constituție, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile (Hotărârea Curții Constituționale nr. 26 din 23 noiembrie 2010, § 10).

Prin hotărârea Curții Constituționale din 27 mai 2014, nr. 14 (§ 84) se specifică faptul că formulele generale și abstracte într-un caz concret pot afecta funcționalitatea legii penale, aplicarea ei coerentă și sistemică, ceea ce ar denatura principiul calității legii. Legea urmează să întrunească standardul calității, aceasta trebuie să fie accesibilă și previzibilă (cauza *Rohlena c. Cehiei*, Hotărârea din 27 ianuarie 2015, § 50; cauza *Vasiliauskas c. Lituaniei*, Hotărârea din 20 octombrie 2015, § 154; cauza *Koprivnikar c. Sloveniei*, Hotărârea din 24 ianuarie 2017, § 48).

Din analiza normei contestate rezultă că o persoană acuzată de săvârșirea unei fapte penale și trimisă în instanța de judecată nu poate avea o așteptare rezonabilă, în cadrul unei justiției penale, că cererea sa privind încetarea procesului penal, formulată în ședința preliminară, în fața unui organ jurisdicțional independent și imparțial, va fi examinată și soluționată în mod efectiv, în temeiul articolului 350 din Codul de procedură penală.

Această concluzie se impune în contextul în care legislația nu reglementează o

procedură și nici nu stabilește condițiile și criteriile juridice clare în baza cărora procesul penal poate fi încetat în această etapă procesuală (*ședința preliminară*). Totodată, norma nu clarifică dacă încetarea procesului penal constituie o consecință juridică a voinței inculpatului, a unei eventuale tranzacții procesuale sau a constatării autonome a instanței de judecată asupra circumstanțelor cauzei apărute spre examinare și soluționare în cadrul ședinței preliminare.

O asemenea omisiune normativă afectează în mod direct cerințele de calitate a legii, în componenta sa de accesibilitate, claritate și previzibilitate, dreptul persoanei de a renunța prin propria voință, în mod expres sau tacit, la garanțiile unui proces echitabil și să apeleze la instituția încetării procesului penal în ședința preliminară, precum și exercitării depline jurisdicții de către o instanță de judecată, consacrate atât de articolele 20, 23, 26 și 115 din Constituție, cât și de articolul 6 din Convenție.

În absența unor reglementări normative, dreptul inculpatului de a solicita încetarea procesului penal în ședința preliminară devine unul iluzoriu, lipsit de efectivitate practică, iar instanța de judecată este lăsată într-un vid legislativ și lipsită de competență, susceptibilă de a genera incertitudini și practici vădit abuzive, incompatibile cu articolul 6 din Convenție.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

(i) DREPT COMPARAT

În **România**, încetarea procesului penal, până la examinare în fond a cauzei, este o soluție procesuală distinctă, reglementată în principal de Codul de procedură penală al României¹ și intervine atunci când există un impediment legal la exercitarea sau continuarea acțiunii penale.

Baza juridică principală este: art. 16 din Codul de procedură penală – Cazurile care împiedică exercitarea acțiunii penale; art. 315 din CPP – Clasarea (în faza de urmărire penală); art. 396 alin. (6) din CPP – Încetarea dispusă de instanță.

Încetarea procesului penal poate interveni, în principal, până a trece în fond, în cazuri precum: **prescripția răspunderii penale; amnistia; decesul inculpatului; retragerea plângerii prealabile; împăcarea părților.**

Faza camerei preliminare, reglementată în art. 342–348 din CPP, are ca obiect exclusiv verificarea legalității sesizării instanței, a administrării probelor și a efectuării actelor de urmărire penală. Judecătorul de cameră preliminară nu este investit cu atribuții privind analiza vinovăției inculpatului sau a temeiniciei acuzației, ci doar cu examinarea conformității procedurii cu exigențele legale. Această opțiune normativă reflectă o concepție formală asupra fazei preliminare, menită să prevină eventualele abuzuri procesuale fără a anticipa soluția pe fond.

Judecătorul de cameră preliminară nu poate dispune, ca regulă, încetarea procesului penal în sens material, întrucât o asemenea soluție ar presupune o analiză a fondului cauzei. Instrumentele de care dispune acesta sunt, în principal, constatarea nulității actelor de urmărire penală, excluderea probelor administrate nelegal și, în cazuri grave, restituirea

¹ <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/182908>

cauzei la procuror, conform art. 346 CPP.

În **Estonia**, procesul penal este reglementat de Codul de procedură penală al Estoniei², iar încetarea cauzei în faza preliminară este posibilă prin mai multe mecanisme, în funcție de gravitatea faptei, de probele existente și de interesul public.

Încetarea procedurii poate interveni în prezența unor obstacole juridice, precum: **prescripția răspunderii penale (corelată cu dispozițiile din Codul penal estonian); lipsa unei plângeri prealabile, acolo unde este necesară; inexistența infracțiunii sau lipsa tipicității faptei; aplicarea principiului ne bis in idem (existența unei hotărâri definitive pentru aceeași faptă); decesul suspectului sau inculpatului.**

Un element important al sistemului estonian este principiul oportunității. Astfel, potrivit art. 202 CPP, procurorul poate dispune încetarea procedurii din motive de oportunitate (expediency), în special în cazul infracțiunilor minore, dacă interesul public nu justifică continuarea urmăririi penale. Legislația prevede instituția încetării condiționate, reglementată de art. 203 din CPP, care permite încetarea procedurii sub condiția ca suspectul să îndeplinească anumite obligații (de exemplu, repararea prejudiciului sau plata unei sume). Dacă aceste condiții sunt respectate, cauza este închisă definitiv fără a mai ajunge în fond.

Rolul instanței în această etapă este esențial pentru controlul legalității, în ceea ce privește contestarea soluțiilor de încetare, aceasta este reglementată de art. 207 din CPP, care permite persoanei vătămate să formuleze plângere, inclusiv, până la examinarea în fond a cauzei, este posibil încetarea procesului penal pentru fapte de gravitate redusă (§202); încetarea condiționată (§203); rolul activ al procurorului în filtrarea cauzelor (§199).

În **Franța**, procedura penală este reglementată de Codul de procedură penală³, iar experiența în domeniul încetării procesului penal înainte de examinarea pe fond a cauzei evidențiază un sistem complex și flexibil, construit pe un echilibru între principiul legalității și cel al oportunității, dar și pe existența unui control judiciar efectiv exercitat în faza preliminară judiciară.

Specificitatea sistemului din Franța constă însă în rolul important al judecătorului de instrucție (juge d'instruction), care intervine în cauzele mai complexe. Acesta are competența de a administra probe, de a audia părțile și de a verifica temeinicia acuzației, exercitând un control independent asupra activității procurorului. În cazul în care apreciază că nu există suficiente elemente pentru trimiterea în judecată sau că fapta nu întrunește condițiile unei infracțiuni, judecătorul poate pronunța o „ordonanță de netrimitere în judecată” reglementată de art. 177 din CPP.

Această soluție reprezintă o veritabilă încetare a procesului penal înainte de judecata pe fond, având ca efect închiderea procedurii, în absența unor elemente noi. Ea poate fi dispusă pentru motive precum **inexistența faptei, lipsa probelor sau intervenirea unor cauze care înlătură răspunderea penală.**

Pe lângă aceste mecanisme, sistemul francez prevede și soluții alternative de finalizare a cauzei înainte de judecata pe fond, precum **medierea penală** (art. 41-1 CPP) sau **compoziția penală** (art. 41-2 CPP), care permit evitarea examinării cauzei în fond, prin acordul părților și, în anumite cazuri, cu validarea instanței.

În ceea ce privește controlul deciziilor de încetare, soluția de clasare fără urmărire

² <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/530102013093/consolide>

³ https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071154/

poate fi contestată pe cale ierarhică sau prin mecanisme precum plângerea cu constituire de parte civilă (art. 85 CPP). În cazul soluției de „ordonanță de netrimitere”, aceasta poate fi atacată în fața camerei de instrucție (chambre de l’instruction), ceea ce asigură un control jurisdicțional efectiv asupra deciziei.

În Germania, încetarea procesului penal, până la examinare în fond a cauzei, se înscrie într-un mecanism riguros și cu criterii clare reglementat de Codul de procedură penală⁴. Această etapă are rolul de a preveni, în instanța de judecată, trimiterea cauzei penale spre examinare în fond care nu sunt susținute de un probatoriu suficient sau care sunt afectate de impedimente juridice și ca urmare a existenței unor obstacole procedurale sau materiale, precum: **prescripția răspunderii penale; lipsa unei plângeri prealabile, în cazurile în care aceasta este necesară; existența unei hotărâri definitive pentru aceeași faptă (principiul ne bis in idem); decesul suspectului; existența unor imunități sau a unor cauze de nepedepsire.**

Rolurile instituționale sunt bine delimitate: procurorul domină faza preliminară, având competența de a decide asupra oportunității și temeiniciei continuării procesului penal, în timp ce instanța exercită un control de legalitate și, în anumite cazuri, de oportunitate. În cazul încetării prevăzute de art. 153a CPP, este necesar atât consimțământul inculpatului, cât și aprobarea instanței, ceea ce introduce un mecanism suplimentar de echilibru.

În Italia, este reglementat de procedura penală⁵, iar examinarea încetării procesului se decide de în faza ședinței preliminare, desfășurată în fața judecătorului de cameră preliminară (GUP – Giudice per l’Udienza Preliminare). Rolul GUP nu este de a stabili vinovăția, ci de a verifica dacă există suficiente elemente pentru a justifica desfășurarea unui proces propriu-zis în fond. În această etapă, încetarea procedurii poate interveni în principal din două categorii de motive: lipsa probelor sau existența unor impedimente juridice, precum: **lipsa plângerii prealabile în cazurile în care aceasta este necesară, intervenirea prescripției, existența unei hotărâri anterioare pentru aceeași faptă (principiul ne bis in idem), inexistența infracțiunii, decesul inculpatului, existența unor cauze de nepedepsire sau imunitate, ori caracterul nesemnificativ al faptei (particolare tenuità del fatto).**

Astfel, GUP poate pronunța soluția de non luogo a procedere (clasarea) atunci când probele sunt insuficiente, contradictorii sau neadecvate pentru a susține o condamnare. Un rol central îl are art. 129 din CPP, care obligă judecătorul să dispună încetarea imediată a procedurii ori de câte ori rezultă în mod evident că fapta nu există, că inculpatul nu a comis-o sau că aceasta nu constituie infracțiune ori nu este pedepsibilă.

În urma ședinței preliminare, GUP poate decide fie trimiterea în fond în judecată, fie încetarea procedurii prin non luogo a procedere (clasare), fie aplicarea unei proceduri alternative.

(ii) PRINCIPII GENERALE

Articolul 20 din Constituție garantează oricărei persoane dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează

⁴ https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stpo/englisch_stpo.html#p1366

⁵ <https://www.brocardi.it/codice-di-procedura-penale/libro-secondo/titolo-ii/art129.html>

drepturile, libertățile și interesele sale legitime. Totodată, în temeiul articolului 115 alin. (4) din Constituție, procedura de judecată este stabilită prin lege organică.

Mai mult, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a reținut că Convenția este concepută să garanteze drepturi practice și eficiente, nu drepturi teoretice sau iluzorii. Acest lucru este valabil mai ales pentru garanțiile consacrate la articolul 6 din Convenție, având în vedere locul proeminent deținut într-o societate democratică de dreptul la un proces echitabil, cu toate garanțiile prevăzute la acest articol (a se vedea *Zhang c. Ucraina*, Hotărârea din 13 noiembrie 2018, § 59).

În primul rând, un aspect fundamental al dreptului la un proces echitabil constă în faptul că urmărirea și judecarea cauzei, inclusiv elementele judecării cauzei care au legătură în aplicarea normelor de procedură, să evite un formalism excesiv care ar putea afecta echitatea procedurii și să existe o egalitate a armelor între acuzare și apărare (cauza *Walchli c. Franței*, Hotărârea din 26 iulie 2007, § 29).

În fapt, o aplicare deosebit de riguroasă a unei norme de procedură afectează dreptul de acces la o instanță și la apărare în însăși esența sa (cauza *Labergère c. Franței*, Hotărârea din 26 septembrie 2006, § 23), având în special în vedere importanța procedurii și miza acesteia pentru un acuzat.

Dreptul de acces la o instanță este de asemenea afectat în însăși esența sa prin lipsa sau incertitudinea procedurii, întrucât exercitarea acestuia nu poate fi concepută în mod real și efectiv în absența unor reguli procedurale sau *vid* legislativ. Or, accesul liber la justiție nu se rezumă la posibilitatea formală de a sesiza o instanță, ci presupune existența unui cadru normativ care să permită în cadrul unei proceduri sumare și simplificate de încetare a procesului penal, valorificarea concretă a drepturilor acuzatului în ședința preliminară, într-un mod coerent și lipsit de arbitrar.

În situația în care legea nu reglementează procedura de examinare și soluționare a unei cereri sau nu stabilește condițiile și criteriile aplicabile, în cadrul unei proceduri sumare de încetare a procesului penal, persoana interesată este plasată într-o stare de incertitudine juridică, fiind lipsită de capacitatea de a-și adapta conduita procesuală și de a anticipa consecințele demersurilor sale. Această situație transformă accesul la instanță într-un drept iluzoriu, golit de conținut, contrar exigențelor constituționale și convenționale (cauza *Josseume c. Franței*, Hotărârea din 08 martie 2012, § 32).

Recomandarea nr. R (87) 18 a Comitetului de Miniștri din 17 septembrie 1987 către statele membre cu privire la simplificarea justiției penale, se referă la proceduri simplificate și sumare. Având în vedere creșterea numărului de cauze penale trimise instanțelor de judecată, și în special celor nesemnificative și care prevăd sancțiuni minore, precum și problemele cauzate de durata procedurilor penale, considerând că întârzierea în combaterea infracțiunilor discreditează dreptul penal și afectează buna administrare a justiției, având în vedere că întârzierile în administrarea justiției penale ar putea fi remediate, nu doar prin alocarea de resurse specifice și prin modul în care acestea sunt folosite, ci și printr-o definire mai clară a priorităților pentru derularea politicilor penale, în ceea ce privește atât forma, cât și fondul, prin:

- recurgerea la principiul urmăririi penale discreționare;
- utilizarea următoarelor măsuri cu privire la infracțiuni minore și comune:
- așa-numitele proceduri sumare,
- înțelegeri extra judiciare cu autoritățile competente în materie penală și alte

autorități interveniente, ca o posibilă alternativă la urmărirea penală,

- așa-numitele proceduri simplificate;
- simplificarea procedurilor judiciare ordinare ...”.

Curtea Constituțională, în Hotărârea sa nr. 9 din 9 martie 2017 (§§ 41-44) cu titlul de principiu indică că, în scopul realizării prevederilor constituționale, Codul de procedură penală cuprinde reglementări privind judecarea cauzelor penale de către instanțele judecătorești. Curtea observă, în acest sens, că prin recomandarea nr. R (87)18 Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a încurajat statele membre să ia măsuri care vizează simplificarea procedurilor judiciare ordinare prin recurgerea la procese accelerate, care includ hotărâri sumare, înțelegeri extrajudiciare, proceduri simplificate, etc.

Curtea Europeană a afirmat că, atunci când o acuzație penală împotriva acuzatului este stabilită printr-o formă prescurtată de soluționare judiciară, aceasta duce, în esență, la renunțarea la o serie de drepturi procedurale. Acest lucru nu poate fi o problemă în sine, deoarece nici litera, nici spiritul articolului 6 din Convenție nu împiedică o persoană să renunțe la aceste garanții din propria sa voință (a se vedea cauza Scoppola c. Italia (nr.2), Hotărârea din 17 septembrie 2009, § 135).

Mai mult, în partea ce ține de statutul părții civile în procesul penal, Curtea Europeană a statuat că articolul 6 § 1 din Convenție nu garantează dreptul la o „răzbunare privată”, nici pe cel de a intenta o *actio popularis* în scop de pedepsire a unei persoane (a se vedea cauza Perez c. Franței, Hotărârea din 12 februarie 2004, § 70).

În plus, exigențele preeminenței dreptului presupun, inter alia, asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, § 41). În acest sens, articolul 23 alin. (2) din Constituție impune adoptarea de către legislator a unor legi accesibile și previzibile. În jurisprudența sa, Curtea a stabilit că, pentru a exclude orice echivoc, textul legislativ trebuie să fie formulat în mod clar și inteligibil, fără dificultăți de ordin sintactic și pasaje obscure (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 6 din 10 martie 2020, § 69; HCC nr. 18 din 30 iunie 2020, § 79; DCC nr. 3 din 16 ianuarie 2020, § 25). Or, o normă corespunde exigenței previzibilității atunci când oferă o măsură de protecție împotriva imixtiunilor arbitrare din partea autorităților publice (cauza Centro Europa 7 S.r.l. și Di Stefano c. Italiei, Hotărârea din 7 iunie 2012, § 143).

La rândul ei, condiția previzibilității este îndeplinită atunci când persoana poate – în caz de necesitate, cu o asistență juridică adecvată – să prevadă, într-o măsură rezonabilă în circumstanțele cauzei, procedura și consecințele pe care le poate avea o anumită conduită (cauza Gestur Jónsson și Ragnar Halldór Hall c. Islandei, Hotărârea din 30 octombrie 2018, § 88; cauza Berardi și Mularoni c. San Marino, Hotărârea din 10 ianuarie 2019, § 40).

Totodată, pentru ca legea să îndeplinească exigența previzibilității, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate procedura, întinderea și modalitățile de exercitare a puterii discreționare a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a-i oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (cauza Sissanis c. României, Hotărârea din 25 ianuarie 2007, §66; cauza Seychell c. Maltei, Hotărârea din 28 august 2018, § 50-52). O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității. Aceeași concluzie este valabilă și pentru puterea discreționară nelimitată a instanțelor judecătorești (HCC nr. 28 din 23 noiembrie 2015, § 61).

Dacă sarcina Curții Europene constă în a verifica dacă procedura în ansamblul său are un caracter echitabil într-un caz concret, sarcina Curții Constituționale constă în a verifica dacă legislația contestată asigură o bază pentru pronunțarea unui act judiciar cu respectarea rigorilor procesului echitabil garantat constituțional (a se vedea HCC nr. 2 din 23 ianuarie 2020, § 29).

(iii) Aplicarea principiilor generale în prezenta cauză

În acest caz se pune în discuție dacă articolul 350 din CPP reglementează o procedură și stabilește condițiile și criteriile juridice clare în care procesul penal poate fi încetat în ședință preliminară, precum și dacă aceasta este o consecință juridică a voinței inculpatului și/sau a constatării de către instanța de judecată.

În primul rând, se poate considera a fi o trăsătură comună a sistemelor europene de justiție penală ca un acuzat să tindă și să obțină o procedură sumară și simplificată a acuzațiilor în schimbul pledării poziției de renunțare la dreptul de a combate acuzația, fără asumarea explicită a vinovăției (*nolo contendere*) (cauza Ruciński c. Poloniei, Hotărârea din 20 februarie 2007, § 12).

Nu poate fi nimic nepotrivit în procedeul de solicitare a încetării procesului penal în ședință preliminară, în fața unui organ jurisdicțional independent și imparțial, ca atare (a se vedea, *mutatis mutandis*, cauza Babar Ahmad și alții c. Regatului Unit, Hotărârea din 6 iulie 2010). În această privință, subscriem la ideea că cererile depuse în ședință preliminară, în afară de oferirea de importante beneficii, cum ar fi soluționarea rapidă a cauzelor penale și reducerea volumului de muncă al instanțelor, procurorilor și avocaților, poate fi, de asemenea, dacă este corect aplicat și fără abuzuri, un instrument de educare procesuală a ambelor părți și poate contribui la reducerea numărului de pedepse impuse și, ca urmare, a numărului de deținuți.

Curtea Europeană a afirmat că, atunci când o acuzație penală împotriva acuzatului este stabilită printr-o formă prescurtată de soluționare judiciară, aceasta duce, în esență, la renunțarea la o serie de drepturi procedurale. Acest lucru nu poate fi o problemă în sine, deoarece nici litera, nici spiritul articolului 6 din Convenție nu împiedică o persoană să renunțe la aceste garanții din propria sa voință (a se vedea cauza *Scoppola c. Italia (nr.2)*, Hotărârea din 17 septembrie 2009, § 135). Cu toate acestea, un principiu fundamental implică faptul că renunțarea la anumite drepturi procedurale trebuie întotdeauna, pentru a fi considerată eficientă în sensul Convenției, stabilită în mod neechivoc și însoțită de garanții minime, proporționale cu importanța acesteia. În plus, nu trebuie să contravină vreunui interes public important (a se vedea, printre altele *Scoppola (nr.2)*, citată mai sus, § 135-136; cauza *Poitrimol c. Franței*, Hotărârea din 23 noiembrie 1993, § 31).

Astfel, se observă că, în conformitate cu cerințele legislației naționale prevăzute la articolului 350 din CPP, prin cererea de încetare a procesului penal, în ședință preliminară, acuzatul a renunțat la un set de garanții și dreptul său de a-și vedea cauza penală analizată pe fond și eventual să obțină achitarea sa pentru acuzațiile care i se incriminează. În schimb, aceasta acceptă soluția în deplină cunoștință a faptelor cauzei, a consecințelor juridice și într-un mod cu adevărat voluntar renunță la dreptul de a combate acuzația, fără asumarea explicită a vinovăției; și conținutul cererii și corectitudinea modului în care aceasta se încadrează juridic ar fi trebuit supuse unui control jurisdicțional suficient.

Din analiza normei contestate rezultă că o persoană acuzată de săvârșirea unei fapte

penale și trimisă în instanța de judecată nu poate avea o așteptare rezonabilă, în cadrul unei proceduri penale sumare și simplificate în care cererea sa privind încetarea procesului penal, formulată în ședința preliminară, în fața unui organ jurisdicțional independent și imparțial, va fi examinată și soluționată în mod efectiv în temeiul articolului 350 din CPP.

Această concluzie se impune în contextul în care legislația nu reglementează o procedură și nici nu stabilește condițiile și criteriile juridice clare în baza cărora procesul penal poate fi încetat în această etapă procesuală (ședința preliminară). Totodată, norma nu clarifică dacă încetarea procesului penal constituie o consecință juridică a voinței inculpatului, a unei eventuale tranzacții procesuale sau a constatării autonome a instanței de judecată asupra circumstanțelor cauzei apărute spre examinare și soluționare în cadrul ședinței preliminare.

Codul de procedură penală indică generic și formal la norma cu denumirea marginală articolului 350 din CPP privind încetarea procesului penal în ședința preliminară, însă nu reglementează absolut o procedură de examinare și soluționare, în ședința preliminară, a unor astfel de cereri privind încetarea procesului penal, de către instanța de judecată. În actuala configurație a normativului de procedură penală al Republicii Moldova, dispoziția cuprinsă în articolul 350 din CPP apare ca o normă cu valoare mai degrabă declarativă decât de substanță/operațională, deoarece mecanismul procedural concret prin care o asemenea examinare și soluție ar trebui realizată de instanța de judecată lipsește.

În lipsa unei reglementări procedurale, instanța de judecată este pus în situația să fie limitată în competențe de a examina și soluționa cereri de încetarea procesului penal în ședința preliminară într-un vid legislativ sau cadru normativ incomplet, în care nu sunt precizate etapele procesuale, dacă aceasta este o consecință juridică a voinței inculpatului și/sau a constatării de către instanța de judecată, limitele soluționării și instrumentele procedurale utilizabile la această etapă, etc.. Or, Curtea Supremă de Justiție, prin avizul consultativ al său emis în cauza penală nr. 1avc-6/25 1-25053585-01-1avc-29092025 din 20 noiembrie 2025 (pct. 22) statuează că, Codul de procedură penală nu stabilește clar momentul procesual în care procesul penal poate fi încetat în ședința preliminară ca urmare a împăcării părților.

În consecință, instanțele naționale sunt circumscrise, în lipsa unei proceduri normative de încetarea procesului penal în ședința preliminară, automat și mecanic să respingă cererile respective sau să o lase fără soluție, fiind limitată în competență de a se expune pe marginea acestei solicitări și a soluționa aceasta în cadrul ședinței preliminare, în ordinea articolului 350 din CPP, decât odată cu fondul cauzei, ceea ce nu îndeplinește garanțiile prevăzute la articolului 6 §§ 1 și 3 din Convenției.

Cu siguranță, acest vid legislativ aduce atingere exercitării depline jurisdicții de către o instanța de judecată, presupunând să renunțe la unele principii fundamentale de a examina și soluționa cauza penală legal, complet și imparțial. Așadar, refuzul mecanic al unei instanțe sau imposibilitatea de a se pronunța în mod independent și motivat asupra anumitor aspecte cruciale pentru soluționarea litigiului, cu care a fost sesizată, ar putea constitui o încălcare a articolului 6 § 1 din Convenția Europeană (cauza *Chevol c. Franței*, Hotărârea din 13 februarie 2003). În hotărârea sa nr. 10 din 10 mai 2016, § 80, Curtea Constituțională subliniază că, în procesul înfăptuirii justiției instanțele judecătorești trebuie să fie independente și să nu fie limitate în competențe, pentru a exercita un control de plină jurisdicție (a se vedea HCC nr. 10 din 10 mai 2016, § 80).

Aplicând normele contestate, fără excepții, legiuitorul a creat o situație în așa fel, încât să lipsească instanța de judecată de posibilitatea de a efectua în cadrul ședințe preliminare un control judiciar efectiv, ținând cont de circumstanțele cazului și etapa procesuală. În astfel de situație, competențele instanței de judecată ar fi limitate, iar instanța de judecată este pusă într-o incertitudine și vid legislativ, creându-se precondiții pentru încălcarea drepturilor constituționale ale subiecților, inter alia, a dreptului constituțional la un proces echitabil, prevăzut de articolele 20 și 26 din Constituția Republicii Moldova. Respectiv pentru persoanele acuzate, o astfel de soluție ar echivala cu o negare a dreptului la un proces echitabil, desfășurat cu încălcarea garanțiilor prevăzute la articolului 6 §§ 1 și 3 lit. d) din Convenției.

Mai mult, articolul 350 din CPP prevede că „*dacă în ședința preliminară s-au constatat temeiurile prevăzute în articolul 332, instanța, prin sentință motivată, încetează procesul penal în cauza respectivă*”, ceea ce creează și o mai mare neclaritate și confuzie, deoarece nu este clar dacă instanța de judecată își limitează competența la o verificare formală a temeiurilor invocate la articolul 332 din CPP, fără a intra în cercetarea judecătorească sau dacă poate intra într-o analiză de fond, cu eventuală administrare de probe. Or, norma nu stabilește succesiunea logică și normativă a actelor și a etapelor procesuale ce trebuie întreprinse și soluțiile la care trebuie să ajungă instanțele de judecată când soluționează asemenea cererii de încetare a procesului penal, în ședința preliminară, prin prisma articolului 350 din CPP.

În plus, articolul 332 din CPP prevede încetarea procesului penal într-un contur mai larg, și anume în ședința de judecată, al cărora efecte se deosebesc substanțial față de încetarea procesului penal în ședința preliminară. În logica Codul de procedură penală al Republicii Moldova, încetarea procesului penal capătă semnificații diferite în funcție de momentul în care intervine. Astfel, articolul 332 din CPP descrie un cadru larg, propriu etapei de cercetare judecătorească absolută și dezbateri judiciare complete, în care instanța de judecată nu mai operează la nivelul unor proceduri sumare și simplificate a verificării preliminare, ci se află deja în centrul analizei probatoriului obiectiv și complet al cauzei.

Privită procesual, această formă de încetare apare ca un final „asumat” al procesului penal iar instanța de judecată devine autorul unei soluții care se sprijină pe o înțelegere profundă după cercetarea tuturor probelor dosarului și a faptelor.

De aici rezultă diferența de substanță (*procedura, criteriile, efectele juridice, limitele de soluționare, momentul de apariție, etc.*), dintre cele două instituții al încetării procesului penal în ședința preliminară (articolul 350 din CPP) și în ședința de judecată (articolul 332 din CPP), care afectează claritatea normei penale reglementate de articolul 350 din CPP, incompatibil cu articolul 23 din Constituție.

În acest context al contradicțiilor și neclarităților, o situație care are dreptul la existență, dar care este puțin probabilă este faptul opinat de către Curtea Supremă de Justiție, prin Avizul consultativ emis în cauza penală nr. 1avc-6/25 1-25053585-01-1avc-29092025 din 20 noiembrie 2025 că, „**încetarea pe acest motiv (împăcarea) poate avea loc doar la etapa cercetării judecătorești și a dezbaterilor judiciare, însă nu și în ședința preliminară.**” Încetarea procesului penal în ședința preliminară fără cercetarea probelor și fără constatarea vinovăției poate aduce atingere prezumției de nevinovăție, garantată de articolul 21 din Constituția Republicii Moldova și articolul 6 § 2 Convenție. O asemenea încetare lasă impresia că persoana ar fi fost vinovată, fără ca vinovăția să fi fost stabilită printr-o procedură stabilită de lege. (...) în hotărârea G.I.E.M. S.R.L. și alții v. Italia (2018), CtEDO a menționat în § 315 că „din punct de vedere juridic, este imposibil

să se constate vinovăția inculpatului dacă instanța încheie procedura înainte de colectarea probelor sau organizarea audierilor care ar permite instanței să ia o decizie cu privire la fondul cauzei” (pct. 23).

În același sens neclar și chiar vădit nerezonabil, în cauza penală nr. 1ra-303/24 (1-19135669-01-1ra-26022024-1 38) (pct. 38-40), Curtea Supremă de Justiție menționează că, „dacă apărarea cere încetarea procesului penal (*în ședința preliminară*) până la începerea cercetării judecătorești, instanța de judecată urmează să clarifice dacă inculpatul recunoaște vinovăția și să îi explice consecințele unei asemenea recunoașteri. Dacă inculpatul recunoaște vinovăția, cu acordul apărării, cauza poate fi examinată conform articolului 364¹ Cod de procedură penală sau în procedură generală. Dacă inculpatul nu recunoaște vinovăția, procesul penal urmează a fi desfășurat potrivit procedurii generale. (...) pentru expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, emiterea unei sentinței de încetare a procesului penal, conform articolului 391 Cod de procedură penală, nu este posibilă. Un asemenea temei nu este prevăzut de acest articol, ci de articolul 389 Cod de procedură penală. Articolul 391 alin. (1) pact. 6) Cod de procedură penală nu se referă la termenul de prescripție, ci la circumstanțele prevăzute de articolul 275 pct. 9) Cod de procedură penală. Prin urmare, în cazul intervenirii termenului de prescripție, instanța va emite o sentință de condamnare conform articolului 389 alin. (4) pct. 3) Cod de procedură penală. (...) conform articolului 395 alin. (1) pct. 2) Cod de procedură penală, dispozitivul sentinței de condamnare trebuie să menționeze constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii incriminate. **Condițiile pentru încetarea procesului penal explicate în paragrafele precedente se aplică și celorlalte temeiuri de nereabilitare, inclusiv amnistiei.** Totuși, încetarea procesului penal pe motiv că a intervenit decesul are nuanțe specifice, care au fost explicate în cauza nr. 1ra-1611/2022 (pct. 42)”.

În consecință, efectele celor două forme de încetare se distanțează radical și evidențiază nu doar diferența de momentul procesual în care procesul penal poate fi încetat, ci și o diferență de calitate normativă între cele două reglementări: una poartă amprenta unei soluții legate de fondul cauzei, cealaltă rămâne o intervenție procedurală sumară și simplificată, a cărei proceduri, condiții și criterii nu sunt reglementate la etapa ședinței preliminare, după cum este indicată la articolul 350 din CPP, rămânând dependentă de interpretări nerezonabile și creări de norme primare. Or, principiul constituțional al legalității impune diferențierea situațiilor survenite, încât conceptul legislativ nu este suficientă în atingerea scopului legii penale atât timp cât nu este posibilă realizarea diferențierii procedurilor judiciare. Astfel, diferențierea judiciară se poate realiza doar în baza unor mecanisme de apreciere inerente activității instanței de judecată reglementate de lege, fiind astfel o expresie a principiului legalității și clarității normei.

Totuși, observăm că riscul este evident: în lipsa unei reglementări procedurale de a examina și soluționa cereri de încetarea procesului penal în ședința preliminară din partea instanțelor de judecată, Curtea Supremă de Justiție ar încerca să substituie forul legislativ și să construiască norme de procedură primare, apropiindu-se periculos de o activitate de legiferare, care nu este nici rezonabilă și nici echilibrată în contextul limitărilor pe care le operează, pe de o parte, asupra competenței instanței de judecată și, pe de altă parte, asupra drepturilor acuzatului de a beneficia de încetarea procesului său penal în ședința preliminară, prevăzut de articolul 350 din CPP. Deși acest efort poate părea legitim și chiar indispensabil pentru funcționarea justiției, el riscă să depășească granița interpretării și să intre în sfera creației normative, interzis de normele constituționale.

O atare limitare poate opera însă în conformitate cu dispozițiile articolului 54 din Constituție, care prevăd posibilitatea restrângerii exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți numai prin lege și numai dacă se impune, după caz, pentru interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției. Măsura restrângerii poate fi dispusă numai dacă este necesară într-o societate democratică, trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o, să fie aplicată în mod nediscriminatoriu și fără a aduce atingere existenței dreptului sau a libertății.

Curtea Constituțională, în hotărârea sa nr. 7 din 16 aprilie 2015, § 41 statuează că, limitarea exercițiului unor drepturi individuale, în considerarea unor drepturi colective și interese publice, ce vizează siguranța națională, ordinea publică sau prevenția penală, constituie în permanență o operațiune sensibilă sub aspectul reglementării, fiind necesară menținerea unui just echilibru între interesele și drepturile individuale, pe de o parte, și cele ale societății, pe de altă parte.

Astfel, acest caz pune în discuție inclusiv cerința „clarității și previzibilității” legii procesual penale, încât cu precădere se poate de afirmat că Codul de procedură penală nu reglementează o procedură, condițiile și criteriile juridice în care procesul penal poate fi încetat în ședință preliminară, precum și dacă aceasta este o consecință juridică a voinței inculpatului și/sau a constatării de către instanța de judecată. Or, nu se poate identifica vreun motiv rezonabil care justifică o asemenea omisiune legislativă.

Se constată că, de vreme ce Codul de procedură penală nu reglementează o procedură distinctă de examinare a unor astfel de cereri, în anumite situații, drepturile acuzatului la acces liber la justiție și la apărare devin inefective și iluzorii. De altfel, legislatorul ar fi putut prevedea un mecanism potrivit căreia, în cazul în care acuzatul ar intenționa să solicite încetarea procesului său penal în ședința preliminară, să fie stabilit concret procedura, condițiile și criteriile care urmează a fi respectate la depunerea unei asemenea cereri, doar în condițiile exprimării unui consimțământ, în scris, lipsit de echivoc și însoțit de garanții minime, *e.g.* dreptul de a fi explicat procedura și dacă înțelege consecințele acestei proceduri, dreptul de a fi asistat de un apărător, etc.. Or, renunțarea la anumite drepturi procedurale trebuie întotdeauna, pentru a fi considerată eficientă în sensul Convenției, stabilită în mod neechivoc și însoțită de garanții minime, proporționale cu importanța acesteia. În plus, nu trebuie să contravină vreunui interes public important (a se vedea cauza *Poitrimol c. Franței*, Hotărârea din 23 noiembrie 1993, § 31).

Aceasta ar asigura congruența drepturilor și garanțiilor în vederea respectării caracterului echitabil în general al procesului fiind esențial în materie de articolul 6 din Convenție, iar modul în care renunțarea persoanelor la garanțiile procesului echitabil, în sensul articolului 6 din Convenției, cu asumarea consecințelor ce decurge din aceasta, nu lasă loc de interpretare astfel încât poate fi considerată ca fiind lipsită de echivoc și bazat pe o alegere în cunoștință de cauză, fiind eficientă în sensul Convenției.

În cele ce urmează, ne propunem să examinăm dacă limitările susmenționate ale drepturilor procedurale ale inculpaților au fost necesare și dacă autoritățile naționale au instituit măsuri de compensare pentru a atenua aceste limitări, înainte de a evalua impactul lor concret asupra situației inculpaților în raport cu procedura în ansamblu.

În prezenta cauză, inculpații au solicitat încetarea procesului penal în ședință

preliminară, iar instanța de judecată aplicând dispozițiile legale relevante (articolul 350 din CPP) și-ar statuat de la bun început că lasă fără examinare cererile depuse, fiind în imposibilitatea de a se expune pe marginea acestora decât odată cu fondul cauzei.

Cu toate acestea, în baza aceleiași nome legale instanța de judecată, având în vedere natura și caracterul juridic al faptelor reținute împotriva inculpaților, acțiunile de hărțuire a „*instituțiilor statului*” și care dintre „*interesele persoanelor privat*” au fost efectiv implicate, în coroborare cu voința expresă a inculpaților, manifestată „*benevolă și nesilit de nimeni, lipsită de echivoc și bazat pe o alegere în cunoștință de cauză, cu renunțarea la garanțiile procesului echitabil, în sensul articolului 6 din Convenției, cu asumarea consecințelor ce decurge din aceasta*”, prin prisma articolului 350 din CPP, se constată lipsa de precizie a exprimării instanței de judecată atunci când s-a referit la orice motiv concret de a lăsa fără examinare cererile depuse, fiind în imposibilitatea de a se expune pe marginea acestora decât odată cu fondul cauzei și care ar justifica continuarea procesului penal în privința inculpatului.

Prin urmare, nu se poate decât să se concluzioneze că motivele reale de încălcare a drepturilor inculpaților care, în opinia părții acuzării și instanței de judecată, împiedicau examinare cererilor depuse, în temeiul articolului 350 din CPP, fiind limitată în competență, nu poate înceta procesul penal în ședința preliminară, decât de a se expune pe marginea acestora odată cu fondul cauzei și care o priveau pe inculpații nu au fost explicate câtuși de puțin și convingător de către instanța de judecată.

Trebuie reamintit faptul că, în fiecare cauză în care se pune problema echității procedurii, în raport cu limitarea dreptului inculpatului de a apela la încetarea procesului penal în ședința preliminară, trebuie să se stabilească, printr-o examinare cât mai riguroasă, dacă există elemente care pot să compenseze suficient dificultățile cauzate inculpatului prin neadmiterea acesteia, în special garanții procedurale solide, care permit o apreciere corectă și echitabilă a viabilității și existenței unei astfel de proceduri.

Privit în ansamblu, inculpații nu au acces la această procedură (articolul 350 din CPP), în condițiile în care, o altă ocazie procedurală nu mai există de încetarea procesului penal în ședința preliminară, decât în condițiile în care a menționat mai sus Curtea Supremă de Justiție că, „*Condițiile pentru încetarea procesului penal explicate în paragrafele precedente se aplică și celorlalte temeuri de nereabilitare, inclusiv amnistiei. Încetarea procesului penal în ședința preliminară fără cercetarea probelor și fără constatarea vinovăției nu este posibil (...), fiind o necesitate (...), constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii incriminate*”.

Astfel, instanța de judecată nu a oferit justificări nici în ceea ce privește modul în care a putut aprecia necesitatea încetării procesului penal în ședința preliminară, și respectiv nici să chibzuiască asupra măsurilor de compensare, în măsura în care efectele juridice neaplicării la această etapă a încetării procesului sunt total diferite și rămâne singura dorință care l-ar interesa pe inculpat.

Toate elementele de mai sus, culminând cu insuficiența raționamentului instanței de judecată la nesoluționarea cererii inculpaților, în temeiul articolului 350 din CPP, fiind limitată în competență și nu poate înceta procesul penal în ședința preliminară, decât de a se expune pe marginea acestora odată cu fondul cauzei, trădează aprecierea gradului efectiv de control aplicat de instanța de judecată și lipsa oricărui grad de precauție, care constituie în permanență o operațiune sensibilă sub aspectul respectării principiului imparțialității și independenței, fiind necesară menținerea unui just echilibru între interesele și drepturile

individuale, pe de o parte, și cele ale societății, pe de altă parte.

Din aceste motive, considerăm neconstituțională *omisiunea legislatorului de a reglementa o procedură, condițiile și stabili criteriile juridice clare în care procesul penal poate fi încetat în ședință preliminară, precum și dacă aceasta este o consecință juridică a voinței inculpatului și/sau a constatării de către instanța de judecată*

în raport cu prevederile articolului 20, 23 și 26 din Constituția Republicii Moldova.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)

La prezenta sesizare urmează să fie anexate materialele cauzei penale nr. 1-23089717-32-1-22062023, aflate la Judecătoria Hâncești (sediul Ialoveni).

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe propria onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice.

01 iunie 2026

AVOCAT
Reprezentant
Ivan UNGUREAN

—
(Semnătura)

Daniel ȚONU

—
(Semnătura)

și Ion LUNCA

—
(Semnătura)

Dosarul nr.1-127/2023
1-23089717-32-1-22062023

ÎN C H E I E R E

28 septembrie 2026

or. Ialoveni

Judecătoria Hîncești, sediul Ialoveni
în componența
Președintele ședinței, judecătorul
grefier

Svetlana Bubuioc
Natalia Bîrca

cu participarea:

procurorului: Natalia Crețu

Avocaților: Ivan Ungureanu în interesele inculpaților- Lunca Ion, Țonu Daniel
și Ursu Vera în interesele părții vătămate- Panfil Victor

examinând în ședință publică cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate înaintată de avocatul Ivan Ungureanu în cadrul cauzei penale de învinuire a lui Lunca Ion și Țonu Daniel în comiterea infracțiunii prevăzute de art.152 al.2 lit.e Cod penal,

a constatat:

În procedura Judecătoriei Hîncești sediul Ialoveni se află spre examinare cauza penală de învinuire a lui Lunca Ion și Țonu Daniel în comiterea infracțiunii prevăzute de art.152 al.2 lit.e Cod penal.

În ședința de judecată din 23.09.2026, apărătorul Ivan Ungureanu a înaintat o cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate referitor la art. 350 din Codul de procedură penală, ce ține de omisiunea legislatorului de a reglementa o procedură de a stabili condițiile și criteriile juridice clare în care procesul penal poate fi încetat în ședință preliminară, precum și dacă aceasta este o consecință juridică a voinței inculpatului și/sau a constatării de către instanța de judecată.

Apărătorul Ivan Ungureanu și inculpații Lunca Ion și Țonu Daniel au susținut integral cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate referitor la art. 350 din Codul de procedură penală,

Acuzatorul de stat Natalia Crețu a solicitat respingerea cererii cu privire la excepția de neconstituționalitate, ridicată de apărător, indicând că la data de 15.02.2022 Curtea deja a examinat subiectul dat, dispunând inadmisibilitatea cererii depăuse tot de avocatul Ivan Ungureanu.

Avocatul părții vătămate, Ursu Vera deasemenea au solicitat respingerea cererii ca fiind

Neîntemeiată, invocînd faptul că la data de 15.02.2022 Curtea Constituțională a dispus inadmisibilitatea cererii pe subiectul dat.

În replică avocatul Ivan Ungureanu a menționat că el cu un coleg a fost autorul cererii date, care Curtea la 15.02.2022 a declarat-o inadmisibilă, atună, însă s-a invocat excepția de neconstituționalitate a al.1 art.350 Cod procedură penală, și nu a art.350 CPP în totalitate.

Audiind opiniile participanților la proces, instanța a constatat următoarele:

Prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, la pct. 82,83, Curtea a relevat că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra -conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin, (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia. sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;(4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate- Curtea reține că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să soluționeze părților sesizarea Curții Constituționale decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

Din conținutul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, se reține că aceasta vizează verificarea constituționalității art.350 Codul de procedură penală din perspectiva corespunderii cu art.20, 23 și 26 Constituție, art. 6 din Convenția Europeană Drepturilor Omului.

Astfel, în temeiul art.135 alin. (1) lit. g) Constituție, articolului 4 alin, (1 lit, g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională , rezolvarea excepțiilor de neconstituționalitate a actelor normative, ține de competența Curții Constituționale.

Instanța menționează că normele vizate de către partea apărării în interesele inculpatului, constituie obiect al controlului de constituționalitate, întrunind condițiile stabilite de Curtea Constituțională prin Hotărârea nr.2 din 09.02.2016,or ridicarea excepției de neconstituționalitate a fost solicitată de către apărătorul Ivan Ungureanu, aceasta având relevanță în contextul examinării cauzei penale în fond, iar norma vizată sub aspectul solicitat, nu a mai făcut obiectul controlului de constituționalitate,or prin decizia Curții Constituționale din 15.02.2022 conform ordinei cauzei se află excepția de neconstituționalitate doar a al.1 art.350 Cod procedură penală.

Astfel, reținând din faptul că judecătorul nu poate să se expună asupra temeiniciei sesizării, sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, instanța va admite cererea înaintată de avocatul Ivan Ungureanu, cu expedierea în adresa Curții Constituționale a copiei rechizitoriului, sesizării și cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate.

În conformitate cu art. 342 Cod de procedură penală, instanța de judecată,

dispune:

Se admite cererea apărătorului Ivan Ungureanu în interesele inculpaților Lunca Ion și Țonu Daniel, îvinuiți în comiterea infracțiunii prevăzute de art.152 al.2 lit.e Cod penal, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se ridică excepția de neconstituționalitate a art. 350 din Codul de procedură penală.

Se remite Curții Constituționale prezenta încheiere, sesizarea, copia rechizitoriului și copia cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate, pentru a fi examinată conform competenței.

Prezenta încheiere nu se supune niciunei căi de atac.

**Președintele ședinței,
Judecător**

Svetlana Bubuioac